

สรุปสาระสำคัญของกิจกรรม KM

9 กุมภาพันธ์ 2566

หัวข้อ การจัดการเรียนการสอน ในวันที่โลกเปลี่ยนแปลง

โดย อาจารย์ ดร.อรอุมา นาทสีทา

การเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่ปลายปี 2562 จนถึงปัจจุบัน ทำให้ทั่วโลกได้รับผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมาก มาตรการปิดสนามบิน ลดการเดินทาง การเข้าออกพื้นที่ ปิดสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สถานศึกษา ฯลฯ มาตรการรักษา ระยะห่างทางสังคมส่งผลให้การดำเนินชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปและเกิดพฤติกรรมใหม่หรือชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในช่วงการเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ เช่น ใส่หน้ากากอนามัย รักษาระยะห่าง ล้างมือบ่อย ๆ ทำงานและเรียนที่บ้าน รักษาความสะอาด หลีกเลี่ยง สถานที่แออัด ติดต่อสื่อสารทางออนไลน์ ฯลฯ

ในช่วงระบอบหนักของโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมากกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย คือ “โรงเรียนหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” ทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ โดยให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พร้อมกับเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไปทั้งนี้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามความพร้อมของสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เรียนถือเป็นสิ่งที่สำคัญ

การจัดการเรียนการสอนในวันที่โลกที่เปลี่ยนแปลง

การจัดการเรียนการสอนในวันที่โลกเปลี่ยนแปลง หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เปลี่ยนแปลงจากการเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ก่อนเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (หนัก) และ หลังเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ปัจจุบัน)

การจัดการเรียนการสอนก่อนเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้แก่

- การจัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนปกติ (On Site) คือ การจัดการเรียนการสอนตามปกติด้วยรูปแบบการสื่อสารแบบสองทาง (two way) เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนแบบทันที โดยครูบรรยาย ฝึกปฏิบัติ ฝึกงาน ทักษะศึกษา หรืออื่น ๆ ที่ครูผู้สอนถนัดและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน
- การจัดการเรียนการสอนแบบถ่ายทอดสด (On Air) คือ การจัดการเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ระบบดาวเทียมหรือโทรทัศน์ระบบดิจิทัล มีตารางออกอากาศตามกำหนดชัดเจนด้วยรูปแบบการสื่อสารแบบทางเดียว (one way)

- การจัดการเรียนการสอนแบบศึกษาด้วยตนเอง (On Hand) คือ การจัดการเรียนการสอนแบบด้วยบทเรียนสำเร็จรูป ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวเองและทำการบ้านด้วยตนเอง มีช่องทางการติดต่อระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อสอบถามและส่งการบ้าน (Self-Study)
- การจัดการเรียนการสอนแบบตามความต้องการของผู้เรียน (On Demand) คือ การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันทางการศึกษาต่าง ๆ เป็นคลังที่รวบรวมบทเรียนสำเร็จรูปต่าง ๆ สำหรับเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทั้งผู้เรียนและครูผู้สอนนั้นจะสามารถเลือกใช้เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน ในการเรียนการสอน เช่น Thai Mooc, Youtube และ Application ฯลฯ

การจัดการเรียนการสอนเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (หนัก)

- การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (On Line) คือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนด้วยรูปแบบการสื่อสารแบบสองทาง (two way) ด้วยคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ฯลฯ ผ่านสัญญาณอินเทอร์เน็ต ด้วยโปรแกรม Zoom, Microsoft for Education, Google for Education, Webex, Skype ฯลฯ
- การจัดการเรียนการสอนแบบถ่ายทอดสด (On Air) คือ การจัดการเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ระบบดาวเทียมหรือโทรทัศน์ระบบดิจิทัล มีตารางออกอากาศตามกำหนดชัดเจนด้วยรูปแบบการสื่อสารแบบทางเดียว (one way)
- การจัดการเรียนการสอนแบบศึกษาด้วยตนเอง (On Hand) คือ การจัดการเรียนการสอนแบบด้วยบทเรียนสำเร็จรูป ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวเองและทำการบ้านด้วยตนเอง มีช่องทางการติดต่อระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อสอบถามและส่งการบ้าน (Self-Study)
- การจัดการเรียนการสอนแบบตามความต้องการของผู้เรียน (On Demand) คือ การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันทางการศึกษาต่าง ๆ เป็นคลังที่รวบรวมบทเรียนสำเร็จรูปต่าง ๆ สำหรับเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทั้งผู้เรียนและครูผู้สอนนั้นจะสามารถเลือกใช้เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน ในการเรียนการสอน เช่น Thai Mooc, Youtube และ Application ฯลฯ

การจัดการเรียนการสอนหลังเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ปัจจุบัน)

การจัดการเรียนการสอนในช่วงนี้ถือเป็นช่วง ณ ปัจจุบันที่ผ่านพ้นวิกฤติโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การจัดการเรียนการสอนจึงมีการปรับเปลี่ยนจากประสบการณ์ทั้งสองโลกที่เปลี่ยนแปลงมารวมกัน โดยเพิ่มการจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียนปกติ (On Site) และการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (On Line) ควบคู่กันไป เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในโลกที่เราต้องอยู่ร่วมกับโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างปกติไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนข้างต้น การจัดการเรียนการสอนที่เกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างหนักการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (On Line) เข้ามาแทนที่การจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนปกติ (On site) แต่การจัดการเรียนการสอนทั้งสองแบบนี้เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนด้วยรูปแบบการสื่อสารแบบสองทาง (two way) เหมือนกันแต่แตกต่างกันคือการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (On Line) ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแทนการพบเจอครูผู้สอนแบบตัวต่อตัวด้วยคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ฯลฯ ผ่านสัญญาณอินเทอร์เน็ต ด้วยโปรแกรม Zoom, Microsoft for Education, Google for Education, Webex, Skype ฯลฯ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้ทั้งสองแบบในช่วงสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดจากประสบการณ์ของครูผู้สอนเอง ส่วนการจัดการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ ยังสามารถใช้ได้กับทุกสถานการณ์

นอกจากวิธีการจัดการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้นการตั้งเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้งถือเป็นเรื่องสำคัญที่ครูผู้สอนต้องตระหนักเพราะจะสามารถทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จได้ ไม่ว่าจะครูผู้สอนจะจัดการเรียนการสอนแบบใด ในแต่ละคาบการสอนนั้นควรตั้งเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัยควบคู่กันไป ดังนี้

❖ พุทธิพิสัย

ขั้นที่ 1 รู้ คือสอนให้ผู้เรียนรู้และจำในสิ่งที่สอนได้

ขั้นที่ 2 เข้าใจ คือสอนให้ผู้เรียนสามารถอธิบายและยกตัวอย่างประกอบการอธิบายได้

ขั้นที่ 3 นำไปใช้ คือสอนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ คือสอนให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะ จัดหมวดหมู่ รู้ความสัมพันธ์ รู้ข้อแตกต่างได้

ขั้นที่ 5 สังเคราะห์ คือสอนให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดจนกระทั่งสามารถสร้างรูปแบบการเรียนรู้

ใหม่ ๆ ได้

ขั้นที่ 6 ประเมินผล คือสอนให้ผู้เรียนสามารถตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุและผล มี

กฎเกณฑ์

❖ ทักษะพิสัย

ขั้นที่ 1 คือสอนให้ผู้เรียนสามารถเลียนแบบผู้สอนได้

ขั้นที่ 2 คือสอนให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามคำสั่งของผู้สอนได้

ขั้นที่ 3 คือสอนให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 คือสอนให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์คิดผลงานขึ้นมาเองได้

ขั้นที่ 5 คือสอนให้ผู้เรียนปฏิบัติได้อย่างชำนาญ

❖ จิตพิสัย

ขั้นที่ 1 รับรู้ คือทำให้ผู้เรียนรับรู้ว่ารายวิชามีประโยชน์อย่างไร

ขั้นที่ 2 ตอบสนอง คือทำให้ผู้เรียนรู้สึกพึงพอใจต่อรายวิชาเรียนและครูผู้สอน

ขั้นที่ 3 เกิดค่านิยม คือทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียนได้ เช่น ตอบคำถาม หรือถามคำถาม

ขั้นที่ 4 การจัดระบบ คือทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนความคิดจากไม่ชอบ เป็นชอบ ลบภาพจำที่ไม่ดี เป็นภาพจำที่ดีได้

ขั้นที่ 5 บุคลิกภาพ คือทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมจากที่ไม่เข้าเรียน มาสาย เปลี่ยนเป็นมาโรงเรียนในชั้นเรียนได้

จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะผ่านสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบมากน้อยเพียงใด มนุษย์ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยนำประสบการณ์มาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนตัวเองให้อยู่กับสถานการณ์นั้นได้

อรุมา ทวีศักดิ์